

Motion till riksdagen 2010/11: MJ280

av Peter Jeppsson och Désirée Liljevall (S)

Kalkningens betydelse

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ansvaret för de vattenrelaterade delarna i miljö kvalitetsmålet Bara naturlig försurning i sin helhet bör flyttas över till den nya havs- och vattenmiljömyndigheten.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att anslaget till kalkning bör höjas så att berörda miljömål och vattenramdirektivets mål uppnås.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att försurningsmålen inte får sänkas utan bör kvarstå så att biologisk produktion och värdefulla resurser i vattensystemen säkerställs.

Motivering

Kalkningen av sjöar och vattendrag har varit en av de mest betydelsefulla och resultatmässigt sett en av de mest lyckade miljövårdsinsatserna som genomförts i Sverige. Kalkningen har haft en grundläggande betydelse för bevarandet av värdefull flora och fauna i många av landets sjöar och vattendrag. Det gäller inte minst i sydvästra Sverige där försurningsproblemen varit som allra störst och där konsekvenserna blivit som mest dramatiska. Kalkningen har haft en direkt avgörande betydelse för många av västkustens naturlaxbestånd samt för ett stort antal havsöringsbestånd, som annars sannolikt hade varit utdöda om inte kalkningsinsatserna genomförts. Nyttan av dessa insatser låter sig knappast värderas i pengar. Kalkningen har även inneburit att vattenmiljöer och hela vattenecosystem kunnat bibehållas intakta till fromma för såväl den biologiska mångfalden som för människors tillgång till friska vatten för rekreation och naturupplevelser. För sportfisket har kalkningsverksamheten varit av grundläggande betydelse alltsedan sportfiskare slog larm om försur-

Fel! Okänt namn på

ningsproblemen på det tidiga sjuttioalet. Fram till dags dato har det lagts ned mycket stora ekonomiska ansträngningar och ett ovärderligt arbete av ideella sportfiskare och fiskevårdare i arbetet med att rädda värdefulla fiskevatten och vattenmiljöer. Varje krona som satsats på kalkning har gett minst tre tillbaka! Kalkningsverksamheten måste därför betraktas som en oskattbar samhällelig investering vars resultat måste förvaltas långsiktigt på bästa sätt.

Naturvårdsverkets ändrade försurnings- och kalkningsstrategi

Vi uppfattar att Naturvårdsverket i sitt förslag till ny kalkningsstrategi och i sin vägledande kalkningshandbok nu föreslår en generell ambitionssänkning beträffande de vattenkemiska målen. Förslaget vilar på en teoretisk modell. Resultaten från simuleringar synes frikopplade från verkligheten men tillåts ändå styra bedömningarna av försurningspåverkan, trots att de är otillräckligt verifierade. Vi menar att det är mycket riskfyllt. Om kalkningshandboken i nu föreliggande skick skulle vägleda verksamheten framöver skulle detta riskera att medföra att kalkningen minskar eller upphör i många sjöar och vattendrag. Man föreslår även en ökad restriktivitet mot nykalkning. Flertalet externa, initierade bedömare uppfattar att de sänkta kalkningsambitionererna riskerar att medföra omfattande biologiska skador på många ekosystem och försvåra eller t.o.m. förhindra att uppsatta mål nås såväl för Vattendirektivet liksom för miljömålsarbetet. Detta är inte acceptabelt.

Samordning av försurnings- och kalkningsfrågorna

Som tidigare nämnts utgör kalkningen en av de mest lyckade och effektiva miljövårdinsatserna som någonsin genomförts. Samtidigt kan kalkningsverksamheten även betraktas som en av de mest betydelsefulla fiskevårdande insatser som någonsin genomförts. Som aktuella och slående exempel på detta kan nämnas att flertalet av våra mycket värdefulla atlantlaxbestånd har räddats tack vare kalkningen. Så är även fallet med flertalet av västkustens havsöringbestånd som inte bara räddats utan kunnat växa till i sådan omfattning att de idag utgör den viktigaste resursen för sportfisket längs västkusten. En tillväxt som paradoxalt nog skett parallellt med att flertalet av Västerhavets mest betydelsefulla fiskbestånd kollapsat på grund av överutnyttjande och bristande förvaltning. Till detta ska läggas de otaliga öringbestånd liksom det mycket viktiga gädd- och abborrbestånd som räddats tack vare kalkningen.

Vattenmyndigheterna har gjort bedömningen att kalkningen ska öka i distrikten för att uppfylla ramdirektivet för vatten. En sådan integrerad miljömålskalkning skulle leda till att Sverige får lättare att leva upp till EU:s vattendirektiv om god ekologisk status liksom att uppfylla de av regeringen antagna miljömålen om levande sjöar och vattendrag och ett rikt växt- och djurliv.

Fel! Okänt namn på

Mot denna bakgrund anser vi att försurnings- och kalkningsfrågorna bör samordnas fullt ut med övrigt vattenvårdsarbete för att bli så effektivt som möjligt. Så kommer också att ske i och med tillkomsten av den nya havs- och vattenmiljömyndigheten – med ett avgörande undantag. Ansvaret för det aktuella miljömålet Bara naturlig försurning samt ansvaret för utvärdering och åtgärdsplanering föreslås ligga kvar hos Naturvårdsverket. Detta anser vi vara helt felaktigt mot bakgrund av hur frågorna kommit att hanteras av Naturvårdsverket. Vi anser att försurnings- och kalkningsfrågan i sin helhet ska ingå som en naturligt integrerad del i den nya myndighetens verksamhet.

Stockholm den 22 oktober 2010

Peter Jeppsson (S)

Désirée Liljevall (S)